

DRAGA 2023

Popravljen in dopolnjen spored

»Ko ljudje in družbe izberejo bratstvo, se spremeni tudi politika.«

Papež Frančišek, 10. junija 2023

Premisleki v hitro spreminjajočem se svetu

Živimo v hitro spreminjajočem se svetu. To zahteva od nas, da nenehno preverjamo svoj način življenja in ga prilagajamo novim razmeram tako na individualni kot na kolektivni ravni. Tudi na tokratnih študijskih dnevih Draga, ki bodo že 58. po vrsti, bomo skušali premisliti nekatere izzive, s katerimi se ta čas spopadamo kot Slovenci, kot Evropejci in sploh kot ljudje.

V središču naše pozornosti bodo tokrat zlasti tehnološke, gospodarske in druge inovacije. Tako bo v soboto Draga mladih obravnavala zapleteno problematiko umetne inteligence, popoldne pa bo na sporedu soočenje o inovacijah in trajnostnem razvoju.

Niso pač vse inovacije dobre. Niti ni vse, kar je na videz napredno, res tudi takšno. Podobno velja za to, kar je na prvi pogled konservativno. Zato se bomo na študijskih dnevih vprašali, kaj sta pravzaprav politična desnica in politična levica danes. Premišljevali pa bomo tudi o tem, kako naj bi se Slovenci v Italiji in v Avstriji najbolje politično udeleževali, saj nekatere tradicionalne oblike političnega delovanja vse manj ustrezajo novim razmeram.

Za uspešno spopadanje z zahtevnimi izzivi našega časa je velikega pomena, ali se ljudje zavedamo, da delimo isto usodo z drugimi, da smo bratje. To bo osrednji poudarek v pogovoru z novim tržaškim škofom. Sicer pa je bratstvo tudi laična vrednota, saj je bila ob svobodi in enakosti temeljno geslo francoske revolucije.

Žal je zavest o bratstvu šibka tako na globalni kot na regionalni in na krajevni ravni. Dovolj je pomisliti na vojne, ki divjajo po svetu. Tudi evropska zavest je ta čas bolj medla. Poseben problem pa je vse večja polarizacija, ki v zadnjih letih razdvaja Slovence. Včasih imamo celo vtis, da se vračamo v razmere izpred demokratizacije in osamosvojitve Slovenije. Slovenci smo še vedno ujetniki svoje težke polpreteklosti, do katere ne znamo zavzeti pravičnega odnosa kljub pomembnim poskusom, kakršna je bila nazadnje Izjava o slovenski spravi Slovenske akademije znanosti in umetnosti iz leta 2021. A delal bi si utvare, kdor bi mislil, da je mogoče dobro živeti z nerazčiščenimi odnosi s svojimi bližnjimi. Na katerikoli ravni.

58. ŠTUDIJSKI DNEVI DRAGA

PETEK, 1. SEPTEMBRA 2023

- Ob 16.30 pogovor s tržaškim škofom **Enricom Trevisijem:**
Kakšno bratstvo je mogoče?
- Ob 20. uri:
Koncert vokalne skupine Glasbene matice VIKRA pod vodstvom Petre Grassi
Zbiramo prostovoljne prispevke za poplavljenca v Sloveniji

SOBOTA, 2. SEPTEMBRA 2023

DRAGA MLADIH 2023

- Ob 10. uri **Daniel Doz, Andrej Flogie, Jonas Miklavčič in Borut Svava:**
DRAG-AI: Česa umetna inteligenca še ne ve?
- Ob 16.30 **Edi Kraus, Mark Pleško in Aleš Štrancar:**
Inovacije in trajnostni razvoj
- Ob 20.30:
Koncert rokenrol skupine JET BLACK DIAMONDS

NEDELJA, 3. SEPTEMBRA 2023

- Ob 9. uri: **sveta maša**, mašuje p. **Edvard Kovač**
- Ob 10.15 **Ivo Jevnikar in Karl Hren:**
Politične dileme Slovencev v Italiji in v Avstriji
- Ob 15.30:
Slovesna izročitev 12. Peterlinove nagrade
- Ob 16. uri **Igor Lukšič in Žiga Turk:**
Desnica in levica danes

Park Finžgarjevega doma,
Opčine (Trst), Dunajska cesta 35

Petek, 1. septembra 2023, ob 16.30

Kakšno bratstvo je mogoče?

Pogovor z novim tržaškim škofom msgr. Enricom Trevisijem bo skušal odgovoriti na vprašanje, kako lahko kristjani na podlagi evangeljskega sporočila Odrešenja odgovarjajo na številne izzive in protislovja, pred katerimi stoji danes človeštvo, od globalizacije in problematike migracij preko ponovnega vzpona nacionalizmov pa vse do pandemij, podnebne krize in vse hujših in nevarnih vojnih žarišč. V ospredju pogovora bodo tudi dileme, pred katerimi se večkrat znajdejo kristjani, ko se v javnem življenju soočajo z moralno spornimi izbirami na eni strani in politično instrumentalizacijo krščanskega nauka na drugi. Posebna pozornost bo namenjena poskusu, da bi h krajevni stvarnosti, za katero je značilno sobivanje dveh narodov in jezikov, pristopali v luči vrednote bratstva, za katero se zavzema papež Frančišek.

Z msgr. **Enricom Trevisijem** se pogovarjata **Breda Susič** in **Tomaž Simčič**, poskrbljeno bo za simultano prevajanje.

Tržaški škof msgr. dr. **Enrico Trevisi** (1963) je doma iz kraja Asola v pokrajini Mantova, bogoslovje je študiral v Cremoni, po duhovniškem posvečenju (1987) pa se je študijsko izpopolnjeval v Rimu na papeški univerzi Gregoriana, kjer je dosegel doktorat iz moralne teologije. Bil je profesor in ravnatelj semenišča v Cremoni, direktor škofijskega pastoralnega središča ter centra za pastorale dela, duhovni asistent katoliške delavske zveze ACLI. Bil je tudi župnik župnije Kristusa Kralja v Cremoni ter koordinator družinske pastorale. Papež Frančišek ga je 2. februarja 2023 imenoval za tržaškega škofa. V Trstu je bil ustoličen 23. aprila 2023.

Od nas so se poslovili

Msgr. **Oskar Simčič** je umrl 3. avgusta 2022 v 97. letu starosti v Gorici. Na Dragi je predaval leta 1979 na temo "Narodnost v teologiji in Cerkvi proti letu 2000".

28. avgusta 2022 se je v 86. letu starosti v Novi Gorici poslovil **Ivo Hvalica**. Na Dragi ni predaval, a v analih naših študijskih dni bo ostal zabeležen kot zavzet in pronicljiv razpravljalec.

6. maja 2023 pa nas je v 68. letu starosti zapustil **Ivan Bizjak**. Na Dragi je nastopil leta 1991 na okrogli mizi predstavnikov slovenskih strank na temo "Slovenija – realnost in vizija".

Sobota, 2. septembra 2023, ob 10. uri **DRAGA MLADIH 2023**

DRAG-AI: Česa umetna inteligenca še ne ve?

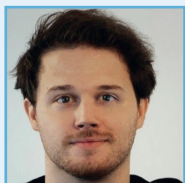
Okrogla miza o umetni inteligenci z vsemi njenimi prednostmi in pastmi. S pomočjo uglednih gostov bodo mladi odkrivali, kaj danes vemo o umetni inteligenci in na katerih področjih nam lahko pomaga. Spregovorili bodo tudi o umetni inteligenci v šolstvu, kako bo umetna inteligenca vplivala na podajanje snovi, preverjanja in na učenje z njeno pomočjo; pa tudi o etičnih vidikih, in sicer do kod jo lahko uporabljamo, da to ne bi bilo etično sporno.

Govorijo **Daniel Doz**, **Andrej Flogie**, **Jonas Miklavčič** in **Borut Svava**.

Dr. **Daniel Doz** (1993) je profesor matematike in fizike na Državnem znanstvenem liceju Franceta Prešerna in docent linearne algebre in didaktike matematike na Univerzi v Trstu in na Univerzi na Primorskem. Doktoriral je iz področja uporabe mehke logike v edukacijskih vedah. Kot raziskovalec na Univerzi na Primorskem se ukvarja z analizo nacionalnih preizkusov znanja z novimi statističnimi metodami, kot so mešane regresije in rudarjenje podatkov (*tree regression modelling*), ki se navadno uporabljajo v nevrnalnih omrežjih in umetni inteligenci

Dr. **Andrej Flogie** (1970) je direktor Zavoda A. M. Slomška ter predstojnik oddelka za tehniko na Fakulteti za naravoslovje in matematiko v Mariboru. V letih 2006–2009 je bil direktor direktorata za informacijsko družbo (Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo), v obdobju 2020–2022 pa svetovalec za digitalizacijo izobraževanja v kabinetu Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport. Je vodja več mednarodnih in nacionalnih raziskovalnih projektov, ukvarja pa se z vplivom sodobne informacijsko komunikacijske tehnologije na družbo in izobraževanje.

Mag. **Jonas Miklavčič** (1991) je na Univerzi v Ljubljani diplomiral iz filozofije in teologije ter magistriral iz filozofije. Na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani trenutno deluje kot mladi raziskovalec in asistent za področje filozofije. Ukvarja se predvsem s področjem moralne filozofije, kot doktorski študent pa se usmerja v raziskovanje filozofije in etike novih tehnologij, zlasti umetne inteligence. Miklavčič je tudi član Centra za na človeka osredičeno umetno inteligenco in etiko novih tehnologij (UL TEOF).

lnž. **Borut Svava** (1995) je začel svojo kariero kot programski inženir v firmi *Trumpf*, ki razvija avtomatične kontrolne enote, istočasno pa je dosegel diplomu programskega inženirja na Univerzi v Trstu. V podjetju *Xtlan* je delal na različnih interaktivnih orodjih in računalniških sistemih za finančno ministrstvo. V zadnjih desetih letih se posveča reševanju modernih tehnoloških izzivov. Pri družbi *Aindo*, katere je soustanovitelj, je šef tehnološkega oddelka in vodi mlado skupino talentiranih ljudi za inovativne rešitve na področju umetne inteligence.

Sobota, 2. septembra 2023, ob 16.30

Inovacije in trajnostni razvoj

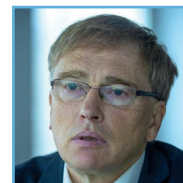
Inovacija je podlaga vsakega gospodarskega napredka. Posebej v zadnjih letih, ko so na dnevnem redu Evropske unije in vseh njenih držav na prvem mestu teme trajnostnega razvoja in zelenih politik, je ta pojem še pridobil na svoji specifični teži. Inovacija pomeni biti v koraku s časom ali celo prehitovati čas z novejšimi in sodobnejšimi prijemi. To seveda prinaša dodano vrednost na več področjih. Prvo izmed teh je znanstveno področje, ki v različnih panogah ponuja stroki nove rešitve. Druga plat je čisto gospodarska, saj inovacija odpira nova kvalificirana delovna mesta. Tretji vidik je že omenjeni trajnostni razvoj. Inovacije zahtevajo investicije, to pa prinaša tveganja. Zato sta pomembna tudi pravni okvir in birokratska prijaznost okolja, v katerem podjetja delujejo. Slovenija je pri tem majhno tržišče, ponaša pa se lahko z več podjetji, ki so razvila zelo konkurenčno poslovanje, tudi po zaslugi sposobnosti uvajanja in razvoja inovacije. Njihove izkušnje tudi v odnosu do sektorja »država« so zato zanimivo izhodišče za razumevanje tega pojma.

Govorijo Edi Kraus, Mark Pleško in Aleš Štrancar, moderira Andrej Černic.

Edi Kraus (1962) je diplomiral iz ekonomije in diplomatskih študij na Univerzi v Trstu. Zaposlil se je pri domači turistični družbi Aurora. V letih 1993 in 1994 je sodeloval pri prevzemu podjetja Julon, ki ga je izvedla italijanska družba Aquafil, in postal njegov direktor. To je še danes najpomembnejša italijanska investicija na slovenskem trgu z 900 zaposlenimi. Za svoje delo je Kraus, ki je aktiven tudi v slovenski narodni skupnosti v Italiji, prejel številne nagrade.

Dr. Mark Pleško (1961) je soustanovitelj in direktor podjetja Cosylab ter je svetovno znan strokovnjak na področju jedrskih pospeševalnikov in zdravljenje raka s pomočjo delcev. Je uspešen podjetnik in svetovalec na področju podjetništva, upravljanja in družbenih vprašanj, med drugim član skupine 50-ih predsednikov in direktorjev najvplivnejših podjetij iz EU in Japonske. Prejel je številna državna in mednarodna priznanja za svoje delo. Mark Pleško je predsednik Inženirske Akademije Slovenije.

Dr. Aleš Štrancar (1962) se ukvarja z razvojem in vodenjem razvoja na področju kemijskih in biotehnoloških znanosti. Je soavtor tehnologije CIM monolitnih kromatografskih nosilcev – »inteligentnih filtrov«, ki predstavlja pionirsko tehnologijo v svetovnem merilu. Je direktor podjetja BIA Separations d.o.o. iz Ajdovščine. V letu 2020 je bilo podjetje prodano nemški multinacionalki za 360 milijonov evrov. Trenutno zaposluje več kot 250 strokovnjakov.

Nedelja, 3. septembra 2023, ob 10.15

Politične dileme Slovencev v Italiji in v Avstriji

Slovenci v Italiji in Avstriji so v zadnjem obdobju dosegli več pomembnih volilnih uspehov, vendar volilna zakonodaja obeh držav ne nudi manjšinam zjamčenega zastopstva, kot ga uživata italijanska in madžarska manjšina v Sloveniji. Le za deželni svet Furlanije - Julijske krajine velja olajšava. Številčna razmerja in porazdelitev volilnih enot so taki, da je izvolitev v parlament možna le na listi nacionalne stranke, če se za to odloči njeno vodstvo. Podobno velja za koroški deželni zbor, medtem ko je za deželni svet FJK možen dogovor med slovensko in drugo listo. Odvisnost od tujih odločitev, razpršenost slovenskih glasov in demografsko nazadovanje pa vsakokrat ogrožajo slovensko zastopstvo. Ali so možne zakonske rešitve, kakšne so perspektive samostojnega političnega nastopanja, kako nagovarjati pripadnike narodnostno mešanih družin in večinsko prebivalstvo?

Govorita Ivo Jevnikar in Karl Hren, moderira Fulvia Premolin. V razpravi sodelujejo Sabina Zwitter – Grilc, Igor Kocijančič, Marko Pisani in Stefano Ukmar.

Dr. Karl Hren (1973) iz Gorič na Koroškem je po maturi na Slovenski gimnaziji v Celovcu študiral politologijo, zgodovino in pravo na Dunaju. Po vrnitvi se je vključil v Narodni svet koroških Slovencev in v Enotno listo, bil je tudi predsednik Evropskega urada za manj razširjene jezike. Pri deželni vladi je bil vodja Biroja za slovensko narodno skupnost. Nato je delal pri Slovenski gospodarski zvezi in pri Koroškem skladu za pospeševanje gospodarstva. Zdaj je sodirektor Mohorjeve družbe v Celovcu.

Ivo Jevnikar (1954) je tržaški časnikar in javni delavec. Po maturi na Liceju Franceta Prešerna v Trstu je študiral pravo. Od leta 1980 pa do upokojitve je bil zaposlen pri slovenskih informativnih sporredih RAI v FJK, nazadnje kot odgovorni urednik. V letih 1986–94 je bil deželni tajnik stranke Slovenska skupnost, krajši čas tudi njen deželni svetovalec. Zdaj je med drugim predsednik založbe Mladika in Knjižnice Dušana Černeteta. Kot publicist obravnava manjšinska in zgodovinska vprašanja.

Neposredni prenos študijskih dnevov bo na spletni strani slovenskaprosveta.org/draga/ in YouTube kanalu [Draga streaming](#)

Nedelja, 3. septembra 2023, ob 16. uri

Desnica in leвица danes

Obstajata dva tradicionalna kriterija za razlikovanje med politično desnico in levico. Po prvem desnica teži k ohranjanju obstoječega, medtem ko levica teži k njegovemu preseganju. Po drugem kriteriju pa desnica daje prednost svobodi pred enakostjo, medtem ko levica privilegira enakost pred svobodo. Zaradi vzpona in propada totalitarizmov 20. stoletja, zaradi globalizacije, zaradi izbruha problematike trajnostnega razvoja in novih tehnoloških izzivov, kot je umetna inteligenca, ter še iz morebitnih drugih razlogov pa se tradicionalno razlikovanje med desnico in levico v zadnjih časih marsikje razblinja, tako da je po mnenju nekaterih mogoče celo zgodovinsko preseženo. Je res tako? Dva izmed najprodnnejših slovenskih političnih mislecev bosta ponudila svoje poglede na to tematiko s posebnim ozirom na današnje evropske in slovenske razmere.

Govorita **Igor Lukšič** in **Žiga Turk**, moderira **Martina Valentinčič**.

Dr. **Igor Lukšič** (1961) je diplomiral, magistriral in doktoriral na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani. Od leta 1986 je zaposlen na isti fakulteti, danes Fakulteti za družbene vede, sedaj kot redni profesor politologije. Bil je podpredsednik in predsednik (2012–2014) stranke Socialnih demokratov. Leta 2008 je bil na listi SD izvoljen za poslanca v Državnem zboru. V vladi Boruta Pahorja (2008–2012) je vodil Ministrstvo za šolstvo in šport in potem še Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

Dr. **Žiga Turk** (1962) je diplomirani inženir gradbeništva, magister računalništva in informatike ter doktor tehniških znanosti. Študiral je na Univerzi v Ljubljani. Je redni profesor na Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo v Ljubljani, prodekan za področje kakovosti in razvoja ter vodja programske skupine eGradbeništvo. V letih 2007–2008 je bil minister za razvoj v vladi Janeza Janše, v letih 2008–2010 sekretar Skupine za razmislek o prihodnosti EU, v letih 2012–2013 pa minister za izobraževanje, znanost, kulturo in šport v drugi vladi Janeza Janše.

Petek, 1. septembra 2023, ob 20. uri

Koncert vokalne skupine VIKRA

Ustanovitev vokalne skupine VIKRA sega v leto 2014, ko se je v prostorih Glasbene matice v Trstu, na pobudo dirigentke Petre Grassi, zbrala skupina deklet (od Vipave do Krasa), ki jih je povezovala ljubezen do lepo odpete slovenske besede. Petra Grassi je večkratna zmagovalka na mednarodnih dirigentskih in zborovskih tekmovanjih. Njen okus za vrhunsko glasbo postavlja VIKRO med najvidnejše in najbolj posebne vokalne sestave v tem delu Evrope. Posebnost VIKRE je, da jo sestavlja več ženskih glasov in le dva tenorja ter da so skladbe, ki jih izvaja, namenjene ženskim glasovom.

Zbor je leta 2022 postal komorni zbor in osvojil Grand Prix na 59. mednarodnem zborovskem tekmovanju Seghizzi, skupaj s prvimi nagradami v kategorijah renesančna glasba, romantična glasba in sodobna glasba ter s posebnimi nagradami za najboljšega dirigenta, za najboljšo komorno skupino in za glasbeni program večje umetniške globine. Istega leta je manjša zasedba pri VIKRI sodelovala pri projektu Pinacoteca di Brera, pri čemer je posnela opero *Fischreise* skladatelja Andrea Melisa, povzeto po otroški knjigi Toma Seidmanna-Freuda.

Pevci VIKRE so izbrani po opravljenih avdicijah kot člani v najpomembnejših nacionalnih in mednarodnih projektih mladinskih pevskih zborov. O vrhunskem izvajanju vokalne skupine pričajo tudi druge nagrade, ki jih je skupina odnesla s številnih zborovskih tekmovanj.

Sobota, 2. septembra 2023, ob 20.30

Jet Black Diamonds

Stilsko neobremenjena rokenrol peterica Jet Black Diamonds je opozorila nase s svojim prvim avtorskim singlom *Retro anorak* leta 2021. Gre za prijatelje in sošolce iz Vipavske doline, ki so združili moči in talente, da bi ustvarjali v svoje veselje in v veselje drugih. Člani benda so Urban Koritnik (glavni vokal in kitara), Matej Kompara (bas in vokal), Matija Krigl (klaviature in vokal), Domen Lemut (kitara) in Maks Rozman (bobni). Pesem *Retro anorak* je obnorela vseslovensko občinstvo in kot Popevka tedna lanskega avgusta postala najbolj predvajana skladba na Valu 202. Nekaj mesecev pozneje so Jet Black Diamonds zavladali na tekmovanju študentskih skupin Šourock in poleg zmage odnesli še nagradi za najboljšega pevca in najboljšega bobnarja, nato pa postregli z novim singlom *Še zadnjič*. Tudi ta je postal Popevka tedna na Valu 202, zato ni čudno, da je kmalu sledila še nominacija za Zlato piščal za novince leta.

